№ 1 (4). 1930 m. sausio 15 d. II metai.

VILNIAUS ŽODIS

VISUOMENĖS LAIKRAŠTIS

EINA KAS DVI SAVAITI.

PRENUMERATA: metams 4 auks., 1/2 metų 2 auks.., 1/4 met. 1 auks. Užsienų 1 dol. ATSKIRO NUMERIO KAINA 20 sk.
REDAKCIJOS ir ADMINISTRACIJOS ADRESAS: Wilno, Ludwisarska 8 — 12.

ŠVIESKIMĖS.

Mūsų sodiečiai jau suprato mokslo reikalingumą, siunčia savo vaikus į mokyklas. Bet klysta tie, kurie mano, kad vien tik mokyklose galima mokslą rasti. Mokyklos parodo kelią į mokslą, bet tikras mokslas įgijamas skaitymu ir gyvenimo patyrimu. Yra žmonių, net ir aukščiausias mokyklas išėjusių, bet jei jie nei laikraščių, nei knygų neskaito, tai jie iš tikrųjų neturi teisės ir inteligentais vadintis. Ūkininkai bei darbininkai, kurie skaito daug laikraščių ir knygų, nors ir jokių mokyklų nebūtų baigę, turi daugiau teisių prie to titulo, negu tie vadinamieji inteligentai. Daug buvo ir yra garsių mokslininkų ir išradėjų, kurie mokyklose visiškai nėra buvę, o savo darbais ir išradimais nustebino visą pasaulį. Mūsų ūkinininkams, darbininkams ir mūsų jaunesniems inteligentams, liaudies mokytojams, studentams, mokiniams, labiau reikėtų susirūpinti patiems daugiau knygų ir laikraščių skaityti ir raginti tuos, kurie visiškai nieko neskaito.

Laikraščiai yra ir mokslo žinių tiekėjai, be to laikraštis vaizduoja gyvenimą, o gyvenimas yra svarbiausioji mokykla. Ne visi, žinoma, laikraščiai geri. Mūsų Vilniaus lietuvių laikraščiai turi daug trūkumų, juose eina srovių kova, kuri daugeliui sodiečių visai nepageidaujama ir nesuprantama. Mūsų gyvenimo sąlygose laikraščiai turėtų būti bešališki, neturėtų jose būti jokios neapykantos ir puolimų prieš kitaip manančius lietuvius, taip galės būti tik tuomet ,kuomet tos dvi srovės, kurios pastaruoju laiku smarkiai susikirto nustos griežtai kovojusios. Tuo tarpu dar viešpataujančioji srovė nenori pripažinti lygių teisių naujai augančiai organizuotai kultūriniai jėgai. Pasisavinusi lietuvybės monopolį, priešingos srovės atstovus rūpinasi spaudoj ir viešuose susirinkimuose apšmeižti, naujos gi augančios jėgos atstovai, nors tokių priemonių ir nevartoja, bet savo laikraščiuose gyvenimo verčiami yra nušviesti neigiamas viešpataujančios jėgos savybes, nes be to neįmanomas laimėjimas ir lygių teisių įgyjimas. Susikirtimas yra jau per didelis, kai kur jau ir kibirkštys laksto. Kova turi nutilti. Priešingoj pusėj jau randasi žmonių, kurie visuomenės spiriami nebemano jau patys vieni būti mūsų gyvenimo lemėjais ir vairuotojais, yra pasiryžę nusileisti. Įvykus taikai, nesustos, žinoma, visai srovių kova, bet ji bus daug švelnesnė, laikraščiai daug daugiau vietos galės skirti naudingiems straipsniams ir žinioms, rašytojai daugiau energijos galės suvartoti kovai su visiems mums priešingoms jėgoms. Taigi yra vilties, kad artimiausioj ateity visi mūsų laikraščiai žymiai pagerės, mes savo laikraštį taip pat rūpinsimės gerinti, dėti daugiau naudingų žinių ir patarimų; padaugėjus gi skaitytojų skaičiui leisime jį dažniau, arba jį padidinsime.

Kadangi mūsų laikraščiai yra nebrangūs, daugelis galėtų išsirašyti po kelius laikraščius. Labai naudinga skaityti įvairių pakraipų laikraščius, išskiriant, žinoma, tuos, kurie skiriami ne mūsų krašto lietuviams bei leidžiami svetimųjų lėšomis.

Mūsų krašte laikraščių skaitytojų skaičius kasmet auga. Tas reiškinys aiškiai rodo mūsų krašto lietuvių kultūrėjimą. Mokyklos prirengė dirvą laikraščių skaitymui. Mokyklų reikšmės, žinoma, negalime neigti, visiems reikia rūpintis jų steigimu, bet kadangi vis vien jų pakankamai neturėsime, dar didesnį dėmesį turime kreipti į laikraščių platinimą, ypač, kad beskaitydami laikraščius gali apsišviesti ir tie, kurie yra pramokę skaityti, nors nėra lankę jokių mokyklų. Iš kitų kraštų pavyzdžių aiškiai matome, kad visur ten, kur tik yra daugiau laikraščių, ten daugiau šviesos, gerovės ir turto. Laikraščių ir skaitytojų skaičiumi pirmą vietą užima *Švedija*, vienam milijonui žmonių Švedijoj tenka *563 laikraščiai*, Norvegijoj—395, Vokietijoj—248, Olandijoj—171, Danijoj—143, *N. Lietuvoj* dar tik *53 laikraščiai*. Kaip matome, daugiausiai laikraščių skaito švedai. Nenuostabu, kad švedų krašte, kaip pranešė visi laikraščiai, *naikinami jau kalėjimai*, nes aukštai pakilus apšvietai ir dorai, visai beveik nebėra jokių prasikaltėlių. Laisvės ir to idealo,kurį jau pasiekė švedai, turime ir mes siekti.

Mokytojų suvažiavimui praėjus.

1929 m. gruodžio 31 d., kaip žinome, įvyko Mokytojų Sąjungos narių suvažiavimas. Suvažiavimą vedė mokyt. V. Budrevičius ir A. Valaitis; sekretoriavo mokyt.: M. Krinickaitė ir Bagdonas. Narių suvažiavo nedaug. Atvyko daugiausiai nauji, tik ką pradėję darbą mokytojai ir tie, kurie po tikybos ir tautybės priedanga yra tapę kai—kurių, dabar pas mus viešpataujančios srovės žmonių, įrankiu. Suvažiavimo pradžioje, sudarant prezidiumą, jau neapsėjo be triukšmo, tik šį kartą triukšmadariais buvo ne tie, kuriuos mini „Vilniaus Rytojus“.

Kad mūsų krašto mokytojai yra „Ryto“ pažaboti, tai po šio suvažiavimo abejoti, netenka.

Ko nori nuo mokytojų mūsų „vadai", tai suvažiavimo pirmininkas savo negudriu elgesiu aiškiai parodė. Jis tiesiog sakyte pasakė: „darykite taip, kaip aš darau“.

Buvo skaitomi referatai: mokyt. E. Horodničiaus „Radijo ir mokykla“; mokyt. A. Valaičio „Gabiųjų kaimo vaikų selekcija" ir mokyt. P. Tamulevičiūtės „Naujausios mokymo sistemos darbo mokykloje“ (Daltono mokymo sistema ir Decroly metodas).

Po referatų diskusijų buvo labai maža. Ir reikia stebėtis, kad bergždžiams ginčams administratinę suvažiavimo pusę besvarstant, buvo pavesta apie valandą, o ten, kur liečia mokytojo profesijos reikalus—užteko keliolikos minučių.

Matyt, šio suvažiavimo dalyvių tikslas buvo ne profesijos, bet partijos reikalų sustiprinimas. Apie tai galima spręsti kad ir iš atmestos rezoliucijos, kurioj buvo pareikšta—kad Mokytojų Sąjunga yra profesinė organizacija. Šis suvažiavimas, be abejo, Mokytojų Sąjungos likimo nelems; tie žmonės, kuriuos išrinko valdybon, amžinai neliks, tuo labiau, kad daugumai jų Mokytojų Sąjungos reikalai kuo—mažiausiai rūpi. Keista ir tas, kad valdybon renkami „Ryto“ valdybos nariai, kurių apetitai Mokyt. Sąj. atžvilgiu, senai jau yra žinomi. Bendrai, tenka tik pasigailėti, kad del vieno—dviejų nežinia iš kur ir kada atbėgusių Don Kichotų, jei dar neteko, tai galės tekti nukentėti visai mokytojų organizacijai.

Vienok, nieko tokio! Yra dar mūsų mokytojų, kurie nuo pat Sąjungos įsteigimo budi savo profesijos reikalų sargyboje ir, reikia tikėtis, visiems tiems, kas norėtų nušluoti Sąjungą nuo žemės paviršiaus—parodys savo teises.

Ateity visi mokytojo vardo neverti bačkininkai išnyks savaime ir mokytojų gyvenimas įeis į atatinkamas vėžes.

m.

Krislai ir basliai

Priemiesčiuose gyvena dažniausia neturtingieji gyventojų sluoksniai, kai kas iš tų gyventojų eina į miesto centrą išmaldauti, bet patsai jų gyvenimas eina priemiesty. Jei pasitaiko kaimynystėj gyventi dviem netaikaus būdo pilietėms, jei kuri pajunta, ar įsivaizduoja, kad kada ten jos kaimynė įžeidė jos vardą, tai tokių gyventojų kaimynams net įgrysta iki gyvo kaulo klausytis jų vienos kita nusiskundimų ir aimanavimų, o ypač tos, kuri turi tvirtesnį balsą. Tie jų nuolatiniai aimanavimai ir skundai žinoma nieko teigiamo nė joms, nė kaimynams neduoda, o tik nuodija psichinę priemiesčio atmosferą ir be to, kaip paprastai, tvankią.

Pastarųjų dvejų metų Vilniaus lietuvių dviejų priešingų visuomenės srovių santykių tonas labai panėši į dviejų priemiesčio proletarių barnių stilių. Barasi, žinoma, garsiau toji, kuri turi tvirtesnį rik smui aparatą, kuri labiau pratus bartis, o abidvi kur nuošaliai visuomenės skatiko išmaldauja, nes abi turi labai aprėžtus savo balso pajėgingumo išteklius.

Jei tos dvi lietuvių visuomenės srovės būtų lygios reikšmės, kaip dvi kerštaujančios priemiesčio pilietės, galima būtų praeiti pro jas tylomis ir leisti joms bartis, kol grabo lenta jas nutyldys. Bet reikšmė tų dviejų visuomenės srovių visai kitokia, jos atstovauja visos Rytų Lietuvos lietuvių tautos dalies balsą savo spauda, tą balsa nori paskleisti net toli už savo įtakos ribų, neveizint ar jis kam įdomus ar ne.

Kiek nuošaliau nuo tų barnių stovintiems, o ypač šio krašto lietuviškajam kaimui tos lietuvių neva tautinės spaudos barnys įgriso, nusibodo ir gręsia pavojus, kad tas kaimas gali liauti įdomautis visais lietuvių tautos reikalais, nes argi malonu klausytis barnių. O tai būtų be abejo, žalinga lietuvių tautiniam reikalui šiame krašte.

Mūsų gi Vilniaus lietuvių priešingos srovės, žinoma daugiau toji, kur turi galimybę dažniau į žmones prabilti bent per laikraštį, ieško tik krislų priešininkų akyse stengdamosi įrodyti, kad tai basliai, o apie save pamiršta, nors savo akyse pasiieškojus, be abejo, ir labai stambių dėmių surastų.

Jei atskiram asmeniui įdomu tik save girti, kitus peikti, del savo vardo aureolės drebėti, tesižinie, tai jo privatinis dalykas — kieno garbė ne per didelė, tas dažniausia del jos labai dreba ir be darbų norėtų jos per virš tureti, kaip senovės bajorai. Bet kurią nors visuomenės srovę atstovaująs laikraštis tokio dėsnio laikytis negali, neturi teisės, jei jis leidžiamas ne vien už prenumeratą ar kurio bent luomo skatikus. Tokie „Action Française“, „Kreuzzeitung“ ar „Pirmyn“ yra nuoseklūs tik savo priešininkus peikdami, nes jie yra juos leidžiančios grupės tik vienas iš kovos įrankių su savo politiniais priešais. Tačiau visos tautos skatikais šelpiamas laikraštis labai nešvariai elgiasi, kai garbina tik vien krikščionių demokratų ideologijos šalininkus vien baslių ieškodamas savo politinių priešininkų akyse.

Juk neleistinas dalykas, kad tas laikraštis vedamuosiuos straipsniuos dėtų insunuacijas prieš atskirus kitokio nusistatymo asmenis, net atskirų draugijų valdybas, jokiais tikrais faktais nepasiremdamas.

Mūsų krikščionys demokratai juk ranką ant širdies padėję nė vienas neįstengs net savęs įtikinti, kad tik jiems tautiniai reikalai būtų brangesni, negu kairiosios srovės lietuviams. Tokis savęs apgaudinėjimas būtų bergždžias darbas, nes faktai rodo ką kita. O tuo tarpu, norėtųsi manyti, kad vien tik iš inercijos „Vilniaus Rytojaus“ tebeieško tik baslių priešininkų akyse ir norėtų vienas atstovauti visą tautinę šio krašto lietuviškąją mintį.

Tai jau ir dabar menkai vyksta, o juo tolyn mažiau vyks. Gyvenimas turi savo dėsnius, jiems turi pasiduoti net patys atkaklieji individai ir ramiai galvojant kiekvienas p:ieis išvados, kad, jei ne po metų, tai po penkių ar dešimties, vietos lietuviai tik del pasaulėžiūros nebus koneveikiami, nes tai

Vilniškės „Kultūros“ Draugijos antrosios pradžios mokyklos Pašaminės sodžiuj atidarymas. Vidury sėdi mokyklos vedėjas p. Al. Karužas (X).

Plačiau Žiūr. Koresp. iš Pašaminės. Fot. A. Atroška.

nustos prasmės, gyvenimas pats įrodys faktais beprasmiškumą dabartinių mūsų krikščionių demokratų užsimojimų — tautinį darbą monopolizuoti tik savo grupėj.

Juk nerasim nė vienos kultūringos gyvos tautos, kur būtų tokia idilija, kad tautinė kultūra tesiremtų tik viena pasaulėžiūra. Gal kai kas tikisi, kad šio krašto lietuvių tautos dalis tokia idilija galėtų gyventi, bet tai būtų daugiau, negu nayvu. Net žydai, labiausia konservatyviška tautiniu atžvilgiu, be savo teritorijos tauta nebestengė sutilpti ortodoksijoj sukurdama sionizmą, tai ką jau čia kalbėti apie lietuvių tautą, turinčią ir savo teritoriją ir savo valstybę, ir gyvenančią Vakarų Europos kultūrinėmis tradicijomis. O Europoj nė su žiburiu nerasim tokios tautos, kuri savo tautinės egzistencijos pagrindan dėtų konfesionalinius dalykus.

Taigi, anksčiau ar vėliau bent subrendus jaunajai šio krašto lietuvių inteligentijos kartai, kuri jau nėra vien konfesionalė, o daugiau tautinė, mūsų krikščionims demokratams teks atsisakyti pastangų monopolizuoti tautinį darbą. Juo anksčiau bus liautasi bent spaudoj skleisti insinuacijas savo politinių priešininkų adresu, juo tautiniam šio krašto lietuvių reikalui bus sveikiau. Vien baslių savo politinių priešininkų akyse ieškodami nedaug ka tenuveiksime, o ar ne verčiau būtų savąsias patyrinėti ir pažvelgti į platesnius tautinės ateities horizontus.

Pradėjus apie priemiesčio kerštingas pilietes jų žodžiais ir tenka užbaigti. Kai Naujų Metų naktį mūsų du inteligentai smarkiai susipyko, tai viena taiki senutė išgirdusi apie tuos piktumus šiaip pasakė: „Jau čia tur būt tik piktoji dvasia įsimaišė. Pamatė, kad gali vietos lietuviai susitaikyt, kad jai bus mažiau pelno, tai ir pastūmėjo du karštesnio kraujo žmones viena prie kito, kad vėl galėtų džiaugtis žmonių nesantaikomis“.

Šie prastos moterėlės žodžiai galėtų daugelį pamokyti, o ypač tuos, kurie mistišką piktąją dvasią pripažįsta ir ex professio turėtų jos pinklių vengti.

A. Valaitis.

Skaityk ir platink „Vilniaus Žodį“.

Balsas iš sodžiaus

Vilniaus krašte kaip ir N. Lietuvoj lietuvybė remiasi sodiečiais — lietuviais. Ką gi mes sužinom apie juos iš savo spaudos? Tam ir tam sodžiuj tautiniai susipratę, dainuoja lietuviškas daineles, žaidžia tautiškus žaislus. Atrodo lyg gyvenimas pagrįstas dainoms ir žaislais. Vėl išgirstame, kad X sodžiuj toj tai apylinkėj žmonės tamsūs, tautiniai yra nesusipratę, nemoka tautinių žaidimų ir dainelių, vienu žodžiu išgamos. Tai yra vienašališkos ir netikslios informacijos, kad čia nulemia ne korespondento objektingumas, bet tankiausiai ūpas, jausmai. Mūsų sodžiaus gyvenimą vaizduoja tankiausiai korespondencijos, kurios yra daugumoj rašomos draugijų instruktorių, kurie važinėja po sodžių su paskaitomis. Kur tokį poną instruktorių sodiečiai pavaišina, dovanai pavėžina, toks sodžius be abejo gauna „gerų lietuvių vardą“, o kur sodžiuj del negalimų priežasčių nepavėžina, ten p. prelegentas sodiečius sušaukęs stačiai nekultūriškai iškolioja, „reikia vokiškos nagaikos—sako—kad pamokinus tautinio susipratimo“. Na, žinoma, toks sodžius be abejo ir gauna spaudoj išgamų, tamsuolių vardą. Kita rūšis „veikėjų“ tai gyvenančių mieste neva inteligentais vadinamų, kurie nors yra kilę iš valstiečių, bet tikro to sodžiaus gyvenimo nemato arba nenori matyti. Jie tą pačią dainelę traukia apie žaidimus, dainas ir t. t. Žinoma jiems yra tas naturalu, nes jie pri-

pratę miestuose prie kinų, teatrų, tą patį nori matyti ir sodžiuj.

Retkarčiais tik lyg netyčia pamatome trupinėlį realaus sodžiaus gyvenimo ir tas atrodo lig per neapsižiūrėjimą yra pakliuvęs laikraščio skiltysna. Pirmoj eilėj stovi skurdas, kur reikia visas pastangas dėti, kad jį nuveikus o paskui dainos, žaidimai, kai pilvas sotus. Jeigu sodiečių dauguma turi po 1—5 deš. žemės (turiu omeny Lydos, Vilniaus, Ašmenos ir Gardino apskr.), kurią dirba primityviais įrankiais, kaip tai medinė žagrė (plūgas ne madoj nes smėlis), medinės akėčios, visus javus nuvalo pjautuvais. To sunkaus triūso pelnas—po naujų metų duonos trūksta, galvijams pašaro. Žmonės blogai maitinasi, to pasekmės įvairios ligos. Juk rudens metu parduodami galvijai ir paskutinė sauja javų, kad mokesčius būtų galima apmokėti. Minta visus metus daugiausiai bulvėmis. Gyvena ankštuose nešvariuose butuose, nes esant brangiai statybos medžiagai, pasistato ne namus, bet tiesiog būdas. Dideli mokesčiai eina valsčiui, kur užlaikomas didelis skaičius reikalingų ir nereikalingų valdininkų. Anot sodiečių „jiems tik duok ir duok, o gauti tai nieko". Ir ištikrųjų valdžia, mažai sodžiumi rūpinasi, liūdija, kad ir tai, jog visi keliai kuoblogiausi, tiltai suirę. Didžiausia priežastis skurdo yra neteklius žemės, stoka medžio kurui ir statybai. Tuo tarpu čia pat prie ankštai sukimšto sodžiaus, margrafo, grafo ar kitokio bieso, stovi dvaras su pora tūkstančių hektarų I-mos rūšies žemės ir tiek pat miško. Sodžius susideda iš 50 šeimynų, valdo 150 ha žemės, o tuo tarpu viena šeimyna valdo 2000 ha žemės ir 5000 ha miško. Žinoma čia kalta yra visuomenės santvarka, bet bent apie sodžiaus ir dvaro santykius vertėtų kai ką nors laikrašty parašyti.

Dabartiniais laikais sodžiuje darbo rankų yra daug, o ypač žiemos metu. Uždarbių nėra. O jei ir yra, tai visai menkučiai. Pavyzdžiui: rudens metu moterys kasa bulves dvare už atlyginimą pusantro auks. dienai. Darbo diena skaitoma 12 valandų. Džiaugiasi, kad gauna darbo nors su tokiu atlyginimu. Laikraščiai praneša, kad miestuose tiek ir tiek bedarbių, o kiek jų sodžiuj. Čia darbo biuras nereįestruoja. Jeigu paimti abiejų lyčių gyventojus sodžiaus nuo 20 lig 60 m. tai drąsiai galima tvirtinti, kad $^1/_3$ yra bedarbiai. Darbo gauti nėra čia vietos, todel daugelis emigruoja į kitas šalis.

Pašalinti tam skurdui reikia kelti žemės ūkio kultūra, ne taip kaip ligi šiolei, kur buvo palaikoma vien tik dvarininkų ir stambiųjų ūkininkų ūkiai. Tokiems piliečiams prieinami yra kreditai, visokios rūšies paskolos, o mažažemiui, kuris dažniausiai lietuvis, tik trupiniai, bet ir tai būtų gera nors tiek. Bet deja! Smulkiam ūkininkui tas yra neprieinama, nes ką gi jis gali užstatyti, kad jo jau judomas ir nejudomas turtas yra sekvestratorių rankose. Čia tik bendrais bruožais yra paliestas sodžiaus gyvenimas, kitose vietose šiek tiek gal ir geresnė padėtis, bet iš esmės tas pats visur, su mažais skirtumais.

Atsižvelgiant į tą mūs sodiečių skurdą reikia pasakyti, kad tautinio supsiratimo ten esama. Tačiau jį iššaukia ne dainos, vakarėliai ir t. t., bet opozicija prieš tuos, kas sudarė tokias ekonomines sąlygas. Sodžiaus masė metasi į kitą pusę dažniausia ir ne lietuvišką ir net ne valstybišką, o tai del to, kad skurdas lietuviškam sodžiuj per daug įgrisęs ir ieškoma bent vilties jam sumažinti. Todel lietuvių tautinio judėjimo vadams vertėtų mažiau rišti sodžiaus tautinį susipratimą su dainomis ir žaidimais, o rimčiau susimąstyti, kaip tą lietuviškojo sodžiaus skurdą mažinti.

Voras.

Kas daryti su pigiais grūdais.

Grūdų kaina pas mus nematytai nukrito. Sako, kad ji vėliau kiek pakils, ket kiek ji pakils, šiuo tarpu niekas pasakyti negali. Atiduoti grūdų centnerį už 9—10 zlotų yra perdaug skaudu. Reikia ieškoti būdų juos sunaudoti su didesniu pelnu.

Rasi, geriausia gali suvartoti grūdus tie, kurie turi tinkamų penėti ir auginti kiaulių. Sušėrus grūdus kiaulėms ir tinkama kaina kiaules pardavus, už grūdus galima paimti visai gerą kainą.

Štai daugelio mokytų agronomų ir ūkininkų praktikų patirta, kad sušeriant miežius arba rugius kiaulėms, iš 4 kilogramų grūdų galima padaryti vieną kilogramą gyvos mėsos. Iki šiol už 1 centnerį gyvos kiaulienos galima buvo gauti 100 zl. ir net kiek daugiau. Vadinasi, už 1 kilogr. gyvos mėsos mums sumokėdavo 2 zl. 40 sk. Jei 1 kilogr. mėsos išeina iš 4 kilogramų grūdų, tai 1 kilogr. grūdų, sušėrus jį kiaulėms, bus apmokėtas 60 skaitikų, o už centnerį grūdų išeis apie 20 zlotų.

Žinoma, čia nereikia užmiršti, kad kiaulių priežiūra kaštuoja pinigų, kaštuoja pinigų paimti penėti paršai, kartais penimi paršai suserga ir tuomet jie ne taip gerai sunaudoja pašarą ir t. t.

Vis dėlto išrodo, kad šiuo metu geriausią kainą galimą paimti už grūdus, jei juos sušersim kiaulėms. Jei kiaulienos kainos ir kristų iki 100 zl. centneriui, o tas labai greit gali atsitikti, tai vis 1 grūdų centneris bus apmokėtas apie 25 zl.

Taip apmokami grūdai, kuomet kiaulės šeriamos vienais grūdais. Tačiau taip retas ūkininkas šeria kiaules. Yra ūkyje pašarų, kurių visai negalima parduoti, ir kurie greta grūdų tinka kiaulėms penėti. Labai gerai išeina, kada ūkininkas duoda kiaulėms kurių nors šakniavaisių geriausią bulvių ir prideda dar grūdų.

Žinoma, gerai kiaulės už pašarus užmoka tik tuomet, kuomet joms sustatomos tinkamos duoklės. Jei sustatysim nevykusias duokles, išeis daug pašarų ir mėsos priaugimas visvien bus menkas. Mano kiaulėms duoklės, man sustatė kiaulių penėjimo žinovas. Šiaip ūkininkai turėtų tuo reikalu kreiptis į agronomus arba kontrol-asistentus. Patys ūkininkai, duokles sustatydami, gali padaryti didelių klaidų. Nieko gero neišeis ir tuomet, kuomet kiaulės bus šeriamos kuo pakliūva ir „iš akies".

Toliau, gerai išeis, jeigu ūkininkas arkliams skirs kiek grūdų. Nėra reikalo arklius perdaug penėti; vis delto juos reikia šerti taip, kad jie būtų tvirti ir visus darbus gerai galėtų atlikti. Dažniausia mes arklius šeriame dobilais ir šienu. Daug geriau išeina, kuomet arkliai gauna iš šiaudų, virkščių ir nedidelio kiekio dobilų padaryto akselio (šėko) ir be to kiek grūdų. Tuomet arkliai esti pakankamai tvirti ir nesuėda daug dobilų ir šieno.

Dobilus ir šieną tuomet galima atiduoti karvėms; geras šienas ir dobilai karvėms labai tinka. Jei karvės ne labai pieningos, joms galima sustatyti

duokles be koncentruotų pašarų, tai yra be išspaudų ir sėlenų ir šerti jas vien ūkyje pagamintais pašarais. Ūkininkas tada galės pigiai gaminti pieną ir iš karvių turės daug pelno.

Pagaliau, kartais maltų grūdų duoda karvėms. Šitai tačiau reikia labai atsargiai daryti, nes net pigūs grūdai neretai neapsimoka karvėms šerti. Sakysime, šiuo metu ūkininkas už avižų 1 centnerį gali gauti tik 10 zl., o už sėlenas reikia sumokėti taip pat 10 zlotų, už išspaudas 2 zl. centneriui. Išrodytų, kad geriau yra avižas sušerti karvėms, o ne keisti jas į sėlenas ar išspaudas. Bet taip nėra.

Stiprius pašarus, tai yra išspaudas, sėlenas, grūdams, mes karvėms duodame del to, kad suteikti joms baltymų. 100 kilogramų avižų turi apie 7 kilogr. baltymų, tas pats kvietinių sėlenų kiekis—11 kilogr. ir 100 kilogr. išspaudų—27 kilogramai baltymų. Vadinasi, už 1 kilogramą baltymų išspaudose ir sėlenose mes mokame po 1 zl., o avižose tas kilogramas baltymų kaštuoja 1 zl. 50 skatikų.

Šeriant grūdus karvėms, būtinai reikia pasitarti su kontrol- asistentu, nes be jo galima padaryti didelių klaidų.

Tokiu būdu, ne būtina šiuo metu pigia kaina grūdus parduoti; bent jo neturėtų daryti tie, kurie gali su pinigais šiaip taip išsiversti. Sušėrus grūdus gyvuliams galima paimti už juos didesnę kainą, negu pigiai atidavus pirkliui.

Sulig „Mūsų Rytojaus“.

Šventųjų paveikslai, vaistai ir kortos

Po mūsų krašto sodžius bastosi kaž kokie asmenys pardavinėdami sodiečiams šventųjų paveikslus. Pardavinėjimas būtų niekis, kad tai būtų atliekama dorai. Tokie pardavinėtojai išnaudoja žmonelių tikybinius jausmus, gerokai už tai pelnydami. Atneša kokį seną paveikslą į sodžių ir reklamuoja, girdi, tas paveikslas esąs iš popiežiaus buto ir žinoma, pasak jo jis yra apdovadotas visokios rūšies atlaidais. Kitus paveikslus giria, esą jie buvę popiežiaus rankose (netokie šventi kaip pirmutiniai) net nurodo žymelę kurioj vietoj popiežiaus pabučiuota. Tokie niekšiški spekuliantų melavimai imponuoja sodiečiams ir kiekvienas nori įsigyti tokią „brangenybę“, kyla net varžytinės, o pardavėjas išnaudoja progą ir paima už paveikslą 15 auks. nors jo vertė pusantro auksino. Būva atsitikimų, kad taip išreklamuotas paveikslas pasirodo ne šventojo—osios, bet pornografinio pobūdžio, kur ten iš Vienos. Jeigu esti kam išaiškinti dalyką, tai žmonės tokius pardavinėtojus išsiveja.

Pasirodo sodžiuos yra dar ir kita spekuliantų rūšis, tai anot žmonių „daktarai“. Šie pardavinėja žoles kaipo vaistus nuo visokių ligų ir kai ką net nuvaro į kapus. Tokių ponų reikėtų žmonėms taip pat pasisaugoti. Be to, čigonai taipgi aplanko sodiečius, buria kortomis ir progai pasitaikius šį tą pavagia. Tie visi sodžiaus lankytojai yra biaurus dalykas ir sodžiaus inteligentijai reikėtų prieš visą tai visokiomis priemonėmis kovoti. Tai ypač galėtų atlikti mokytojai. Sodiečiai pasitiki savo mokytojais ir klauso, taigi vertėtų ta apystova išnaudoti, bendraujant su sodiečiais ir teikti ypač tokių žinių, kurios yra kasdieniniam gyvenimui reikalingos.

L—nys.

KORESPONDENCIJOS.

Pašaminė (Švenčionių apskr.). Š. m. sausio 6 d. Pašaminės sodžiuje įvyko lietuviškos pradedamosios mokyklos atidarymas. Ši diena pašaminiečių gyvenime yra pažymėtina, nes del savo tautinės mokyklos teko jiems daug ir ilgai kovoti. Netekę retorsijų metu „Ryto“ mokyklos, žmoneliai priversti buvo leisti savo vaikus į valdišką, kur mažiukai nuo pirmos dienos užgirsdavo nesuprantamą kalbą. Tėvai pasiryžo ginti savo teises, gauti lietuvišką mokyklą. Tas vargais negalais pasisekė. Lietuvių „Kultūros“ Švietimo Draugija, nors ir vėlai, bet gavo koncesiją mokyklai laikyti. Taigi, po ilgų ir sunkių tėvų pastangų, š. m. sausio 6 d. ta mokykla tapo atidaryta. Pats atidarymo aktas prasidėjo mokyklos bute visų tėvų susirinkimu, p. Adomui Gudeliui pirmininkaujant. Po A. Zabarausko įžanginės kalbos tapo išrinktas tėvų komitetas iš trijų asmenų, būtent: Anufro Zabarausko, Jono Zabarausko, Mykolo Gimžausko ir kandidato Justino Liubokausko.

Išrinkus komitetą, — mokyt. P. Tamulevičiūtė papasakojo apie mokyklos reikšmę, nurodydama tėvų pareigas ir atsakomybę vaikų auklėjime bei jų bendradarbiavimą su mokytoju, naują gyvenimo mokyklą bekūriant. Prelegentė pabrėžė, kad liaudies mokyklos tikslas — išleisti ne „ponus“ mokančius gražiai pasirašyti ir ne pigius, už pinigą rėkaujančius patriotus — bet duoti tautai fiziniai ir protiniai sveikų darbo žmonių, kurių pasaulio minia nesumindžiotų, didžiausios gyvenimo audros neparblokštų.

Baigdama, palinkėjo mokytojui, tėvams ir vaikams geriausio pasisekimo pirmuosius ledus belaužiant.

Tėvams išsiskirščius, susirinko vaikai. Apskritų veidelių, mėlynakiai, raudonomis nuo vėjo noselėmis, trepsėdami, visu būriu įbėgo į mokyklos vidų. Kas, kas, o jau jie, vargšeliai, daugiausiai džiaugiasi lietuviškos mokyklos sulaukę. Linksmai pažaidę, padainavę, taip pat gražiai, kaip tik vaikai temoka, trepsėdami nubėgo namo, kad ryt anksti atėjus į mokyklą. Vakare jaunimas buvo pasirengęs suvaidinti komediją „Mūsų gerasis“, bet negavę laiku leidimo, pasitenkino šokiais ir žaidimais.

Čia, prie progos negalima nutylėti apie labai liūdnus mūsų visuomenės gyvenimo reiškinius. Tuo metu, kai yra rašoma ir šaukiama: „stenkis lietuviškos mokyklos, auklėk vaiką savo tautos dvasioje, mokykis gimtosios kalbos“ ir t. t.; tuo metu, kai visur, kur tik gyvenama lietuvių, brukamos ne lietuviškos mokyklos — atsiranda lietuvių, švietimo veikėjų, kurie pataria tėvams neleisti vaikų į „Kultūros“ įsteigtą mokyklą. Matyt mūsų „vadai“ taip yra įsakę. Nieko sau, geri „patriotai“, „tėvynės mylėtojai“. Be pigu ir svetimiems veikti, kai paklusnios avelės pačios glėbin puola. Vadinasi tik tas lietuviška, ką „mes“ darome. Gal tais pačiais sumetimais ir kviečiamas pašventinti mokyklą, klebonas atsisakė atvykti? Gal bedėstydamas valdiškoj mokykloj tikybą, pamatė, kad viskas „tvarkoj“ ir lietuviška mokykla nereikalinga? Geras savo parapiečių tikybinis aptarnavimas, nėr ko!

Na, bet tiek to! Reikia šviesiau žiūrėti į ateitį ir Pašaminės mokyklai palinkėti laimingo ir vaisingo darbo.

Gal gi ir fanatikai praregės!

T - sa.

Švenčionys. *Bijo šviesos, kaip pelėdos.* Švenčionyse „Pavasario“ knygyne tvarkosi treti ninkės moterėlės, na ir negali pakesti laisvesnės minties laikraščio. Pernai slėpdavo nuo žmonių akių ir „Vilniaus Šviesą ir „Tiesos Žodį“, o dabar „Vilniaus Žodžio“ visai net į knygyną nepriima, sakydamos, kad joms tokio nereikia. Taigi, sodiečiai „Vilniaus Žodžio“ knygyne negali gauti, ir todel vertėtų patiems jį užsiprenumeruoti tiesiog iš Vilniaus, tai bent nebus judinamos knygyno vedėjos iš jų patamsių, o skaitytojams bus patogiau. *Žvirblio akis*

Kaltinėnai. (Švenčionių apskr.) Valsčiaus taryboje dabar randasi po lygiai atstovų. Kadangi Vaitas yra lenkas, balsavime gauna viršų lenkai, vienu balsu. Neseniai buvo svarstoma lenkų mokykloms pašalpa, kur klausimas buvo išspręstas teigiamai. Tad ateityje reikia daugiaus lietuviams susirūpinti ir daugiau pravesti savų atstovų į Valsčiaus tarybą. Mūsų kampelyj peržemai stovi apšvieta; reiktų krustelti mūsų lietuviams ir eiti pirmyn nors šioje srytyje. Neseniai čia vienos lenkų strzelcas (šaulys) nukabinęs nuo sienos „Vyti“ viešai supiaustė, ir tuo reikalu nieko nedaroma, prieš tokį žiaurų darbą. Laikas apie tai pagalvoti. *Žvengutis*

Švenčionėliai. (Švenčionių apskr.). Nors čia yra gana susipratusių jėgų, kaip sakoma inteligentijos, bet mažai kas tėra dirbama tautiškoje dirvoje vos tik pasitenkinta keliais vakarėliais. Po karo čia buvo lietuviška mokykla, bet kažin kur dingo. O būtų labai pageidautina šiame kampelyj lietuviška mokykla, nes lietuvių čia yra gana daug tik nežinia, kodel jie miega. Šiokios tokios dvi įstaigos lietuviškos viena aludė ir krautuvėlė p. J. Dylio, kurioje galima gauti laikraščių, kalendorių, o ypač „Vil. Žodžio“. *Girdėjęs.*

Kretonys. (Švenčionių apskr. Kaltinėnų valsč.) Mano korespondencija patalpinta antrame Nr. „V. Ž.“ labai sujudino mūsų sodžiaus gyventojus, kurie iki šiol skaitė tik „Vilniaus Rytojų“. Kai kurie „kazimierninkai“ perskaitę tokią „malonią“ žinutę, tuoj pradėjo ieškoti to „niekšo“, kuris galėjo jų „gražius“ darbelius iškelti aikštėn, bet taip pat atsirado tarpe jų, kurie pilnai pritarė korespondencijai. Pirmiausiai, dalis „kazimierninkų“ pripažino kaltininku savo b. revizijos komisijos, skyriaus pirmininką, kuris kaip teko man sužinoti, lapkričio mėn. negalėdamas toliau dirbti *del tam tikrų priežasčių* viešai išstojo iš skyriaus. Tam žmogui, kuris sulig mano žiniomis kartu su A. G. 1926 m. organizavo savo skyrių, ir tai sunkiu laiku, buvo iki atsistatydimo rev. kom. Neminėsiu nuveiktų jo darbų skyriaus naudai, nes čia stoka vietos, bet viešai skelbiu, kad „kazimierninkai“ (gal būt ne visi) moka skelbti viešai laikraščiuose visokius biaurus prasimanymus ir šmeižtus. *Perkūnas.*

POLITIKOS APŽVALGA

Politiniame gyvenime šiais metais nieko ypatingai naujo neįvyko, visur ramu. N. Lietuvoj, kilę praėjusių metų pabaigoj episkopato susirėmimai su vyriausybe, lyg ir aprimo, bent jau visai mažai berašoma apie tai spaudoj, matyti viena ir kita pusė bent kiek nusileido. Lenkijoj veikia jau nauja prof. Bartelio vyriausybė, kuri daro pastangas susitarti su Seimo konstitucijos keitimo klausimu, bet ar iš to kas išeis, ar įvyks kompromisas, sunku dar kas nors pasakyti. Lenkijos demokratija dideliu radikalizmu nepasižymi, gal ir susitaikys su valdančiomis steromis, jeigu tik jos, kaip jau dalinai ir įvyko, bent kiek nusileis. Mums laukti kokių nors žymių atamainų iš naujos konstitucijos netenka, mūsų politinė padėtis nuo to nei kiek nepasikeis.

Vakarų Europoj, būtent Olandijos sostinėj Hagoj, susivažiavę yra žymūs didesniųjų valstybių politikai, kurie svarsto Vokiečių reparacijų (atlyginimų už pralaimėtą karą) klausimus. Vokiečiams dar labai daug ir ilgai reikės mokėti karą laimėjusioms valstybėms, tiems reikalams vokiečiai skolinasi pinigų iš amerikiečių ir kitų valstybių. Kaip visus tuos klausimus išpręsti ir kaip pasidalyti vokiečių alyginimais, jau keletas metų politikai kalbasi ir vis dar negali tų kalbų baigti.

Sausio 13 d. prasidėjo Genevoj Tautų Sąjungos Tarybos posėdis, kuriame pirmininkauja Lenkijos užsienių reikalų ministeris A. Zaleskis. Šio posėdžio dienotvarkėj maža yra politinių klausimų, daugiausia tik grynai ekonominiai klausimai, apie muitus ir įvairius tarptautinės prekybos klausimus. Numatoma, kad politikai pasikalbės ir apie nusiginklavimą, bet žinoma tik kalbomis tas klausimas ir baigsis. Tuo tarpu dar visos valstybės tik ginkluojasi.

N. LIETUVA.

N. Lietuvos prekybos su įvairiomis valstybėmis. Paskelbtieji užsienio prekybos su atskiromis valstybėmis daviniai rodo, kad ši prekyba N. Lietuvai eina gana palankiai. Čia paduodame milijonais litų skaitlines, kiek į kurią valstybę N. Lietuva išvežė prekių per 9 pereitų metų mėnesius ir kiek per tą laiką prekių įsivežė:

Šalys	Išvežta	Įvežta
Į Belgiją . . . . . už	3,6 mil. lit.	2,7 mil. lit.
Į Čekoslovakiją. . . „	0,7 „ „	11,9 „ „
Į Daniją . . . . . „	3,1 „ „	4,7 „ „
Į Did. Britaniją . . . „	40,3 „ „	20,1 „ „
Į Latviją . . . . . „	21,8 „ „	6,7 „ „
Į Olandija . . . . . „	6,0 „ „	8,8 „ „
Į Prancūziją . . . . „	2,8 „ „	4,9 „ „
Į Rusiją. . . . . . „	0,6 „ „	8,5 „ „
Į Švediją . . . . . „	1,9 „ „	4,3 „ „
Į Šveicariją . . . . „	1,0 „ „	1,9 „ „
Į Ameriką . . . . . „	3,4 „ „	12,0 „ „
Į Vokietiją. . . . . „	129,0 „ „	110,0 „ „
Į Lenkiją . . . . . „	0.1 „ „	9,1 „ „
Kiti kraštai . . . . „	9,3 „ „	8,6 „ „

Taigi apyvartos atžvilgiu pirmoje vietoje stovi Vokietija, antroje Didž. Britanija, (Anglija), trečioje Latvija. Su tomis trimis valstybėmis apyvarta tai yra eksportas ir importas drauge, siekia 80 — 90% visos užsienio prekybos. Be to, prekyba su tomis trimis valstybėmis eina palankiai ta prasme, kad Lietuva joms parduoda daugiau, negu iš jų perka. To negalima pasakyti apie kai kurias kitas valstybes; visai nepalanki prekyba yra su Lenkija, toliau su Čekoslovakija ir Rusija. Lenkija pardavė N. Lietuvai šiemet prekių už 9 mil. litų, o N. L. pardavė Lenkijai tik už nepilną šimtą tūkst litų; arba 142 kartus mažiau, negu Lenkija.

Su Lenkija N. Lietuva neturi jokios prekybos sutarties, neteikiame jai jokių lengvatų. Atvirkščiai, kadangi Lenkija Lietuvoj veik nieko neperka, o tik parduoda, tai pernai buvo panašioms valstybėms įvesti specialus dvigubai padidinti muitai. Nors nuo to laiko prekių iš Lenkijos eina žymiai mažiau, bet skaičiai rodo kad vis dėlto daug. Matyti, specialiai padidinti muitai ne visai pasiekė tikslą. Čekoslovakija pardavė šiemet prekių jau veik už 12 mil. litų, o pirko tik už 700.000 litų, arba 17 kartų mažiau. Su Čekoslovakija yra prekybos sutartis ir Čekoslovakija naudojasi pas mus visomis prekybos lengvatomis.

Rusija pardavė N. Lietuvai šiemet už 8 su puse mil. litų, o pirko tik už 600.000 lit., arba 14 kartų mažiau. Su Sov. Rusija taip pat yra prekybos sutartis ir ji naudojasi visomis lengvatomis. Rusijoje gi veikia užsienio prekybos monopolis ir laisvai įvežti prekes į Rusiją negalima.

Permainos užsienių reikalų ministerijoj. Ejęs Lietuvos konsulo pareigas p. Gineitis Londone, sugrįžo Kaunan kur skiriamas ekonominio departamento direktorium. Iš Estijos grįžo atstovas p. Aukštuolis, kurs skiriamas teisių ir administracijos direktorium.

Socialė apsauga. Savivaldybių Departamento išdirbtą socialinės globos projektą patiekė ministerių kabinetui. Manoma, kad šiais metais bus įvestas jau gyveniman.

Nauja byla. Nesenai Ūkininkų Sąjungos Centro valdybai buvo iškelta byla už lašinius, dabar keliama antra už kviečius. Vienais metais trūkstant Lietuvoje žiemkenčių javų Ūkininkų Sąjungai buvo leista be muito iš užsienio pargabenti kviečių. Ū-kų S-os V-ba apsiėmė tai padaryti žadėdama įvežtuosius kviečius parduoti ūkininkams sėklai. Įvežtuosius kviečius Ū-kų S-os V-ba pardavė ne ūkininkams, bet kariuomenei., gaudama sau gerą uždarbį, muito nesumokėdama Tuo reikalu veda kvotą teismo tardytojas.

J. Bukota Kaune. Nesenai kalbininkas J. Bukota grįžo iš Paryžiaus Kaunan.

Naujas jaunimui žurnalas. Sausio mėn. išeina Kaune naujas jaunimui žurnalas *„Jaunųjų Pasaulis“*. Redaktorius ir leidėjas žurnalistas J. K. Beleckas. Žurnalas žada būti *bepartyviu,* kas yra tikrai sveikintina, nes visi jaunimui žurnalai („Jaunimas“, „Ateitis“, „Pavasaris“ ir kt.) leidžiami partyvinių organizacijų.

Valstybės Teatras. V. Teatras ir Opera Kaune yra, kaip jau rašėme labai gerai pastatyti ir ne kiek nemenkesni už V. Europos teatrus. V. Opera pereitų m. gruodžio 31 d. šventė savo 9 metų sukaktuves. Tą dieną buvo pastatyta V. Teatre melodingoji *„Traviata“*. Tai tradicinis spektaklis. Dalyvavo beveik tie patys solistai, kaip ir prieš 9 metus, tik be K. Petrausko, kurs sausio vidury grįžta iš Amerikos. Dabar Operoj ruošiamasi pastatyti *„Borisą Godunovą“* su Kipru Petrausku vyr. rolėj. Dramos naujausia premjera būsianti moderniška anglų komedija.

Linkuvos gimnazija suvalstybinta. Gimnazija kurią, išlaikė tam tikra draugija, nuo šių mokslo metų pradžios suvalstybinama.

KRONIKA.

D-ro J. Basanavičiaus vardo mokyklos vaikų vakarėlis. Sausio m. 12 d. Šv. Mikalojaus salėje tos mokyklos vedėjos p. P. Tamulevičiūtės rūpesčiu ir triūsu buvo suruoštas vaikų vaidinimas. 7—10 metų vaikai labai gražiai ir naturaliai suvaidino 3 veiksmų komediją „Lėlės“. Veikalėlis paįvairintas buvo dainomis ir šokiais. Visi vaikai (kurių buvo apie 15 asmenų) atliko savo roles labai gerai. Tokį gerą vaikų vaidinimą daugelis matė tik pirmą kartą. Tos mokykios pavyzdinga mokytoja parodė ir didelius režiseravimo gabumus. Publikos, ypač jaunimo, buvo pilnutėlė salė.

Iš moksleivių gyvenimo. 30. I. 5 d. įvyko eilinis „Vytauto“ kuopos susirinkimas. Buvo paskaityta P. Vištinio „Tautybė ir mes“ ir V. Raginio „Dailė ir jos reikšmė tautos gyvenime“. Referatai vykę ir įdomūs. Toliau sekė Purvinio eilėraščiai ir Bukausko prozos dalykėlis. Diskusijose dalyvauta gan skaitlingai. Susirinkimai daromi kas antrą savaitę.

Kuo motyvuoja? Įvykus griežtam moksleivių skilimui ir susiskirščius į dvi kuopas, radosi dalis, kuri, vieton siaurų partinių ginčų, norėjo užsiimti grynai menu. Buvo surinktas reikalingas narių skaičius ir paduotas prašymas. Deja, gimnazijos direkcija atmetė teisėtą reikalavimą—nedavė leidimo.

Keistas elgesys. (Ši žinutė nors pavėluota, bet dėl savo charakteringumo ir svarbos ji žinotina). Besikuriant tautinės krypties „Vytauto“ kuopai mūsų „dešiniųjų“ „patriotai“ dėjo pastangas tą darbą suardyti. Taip pav. Vilniaus Skautų Draugovė užginė savo nariams dalyvauti „Vytaute“. Pastarosios kuopos delegacija 29. XII.1 d. nuvyko pas skautų draugininką stud. Stepą Narkavičių pasiteirauti (kartu patiekė ir savo įstatus) kuo remdamasis jis išleidžia tą dekretą. St. Narkavičius, prieš kalbantis išsitraukė iš stalčiaus revolverį ir pasidėjęs prie savęs, griežtai pareiškė: „Per „Vytautą“ veikia „juodoji ranka“, — jokių nuolaidų!“ Keista! Ar taip atrodo praktikoj skardus skautų šūkis „Dievui ir tėvynei“?

„Vilniaus Rytojaus“ „klaidų“ atitaisymas. *Ne tiesa yra* bük „visiems žinoma, kad Laikinojo Komiteto įstatai nereikalauja kasmetinių rinkimų“, *) Laikinojo Komiteto statute, paragrafe 2 pasakyta: „Laikinasis V. L. Komitetas renkamas *kasmet* kovo mėn. iš 14 narių“. *Ne tiesa yra*, kad ir prieš 1928 metus kasmetinių Komiteto rinkimų nebuvo daroma, ligi 1928 metų, nuo komiteto įsisteigimo 1919 metais, *kasmet* įvykdavo susirinkimai, *kasmet* buvo duodama apyskaita, *kasmet* komitetas būdavo perrenkamas, ne visuomet tik slaptu balsavimu, 2 ar 3 kartus tas pats komiteto sąstatas atviru balsavimu buvo paliktas.

Neteisingas žinias apie Mokslo D-jos rinkimus „Vilniaus Rytojus” Mokslo D-jos Valdybai pareikalavus dalinai pats atitaisė. Tokių „pirktų” balsų nekultūrininkai turėjo be abejo (tvirtinimą taip pat galime paremti liūdytojais) daug daugiau, skirtumas tik tas, kad dauguma dešiniųjų prikalbėti ir apmokėti naujieji Mokslo D-jos nariai balsavo... už kultūrininkus. Tai parodė rinkimų rezultatai. Slaptas balsavimas, nieko nepadarysi. Nieko tame blogo nėra, visur pasaulyje taip daroma, turtingesnieji nariai gali

*) Šių metų „Vilniaus Rytojaus“ Nr. 2.

užmokėti nario mokesčius už neturtingus, jokio papirkimo tame nėra, kiekvieno laisva valia, už ką nori gali balsuoti. Iš 100 su viršum žmonių atskiri kultūrininkai tik už keletą nario mokesčius apmokėjo, neimdami iš jų jokių pasižadėjimų; labai galimas daiktas, kad iš jų kas nors balsavo ir už dešiniųjų kandidatus.

Taip pat ne tiesa yra, būk su „Vilniaus Šviesos“, „Vilniaus Žodžio“ nuomonėmis lietuvių visuomenė visai nesiskaito, būk Laikin. Komitetas turįs pilną pasitikėjimą, tam įrodymu esąs naujai išrinktos Mokytojų Sąjungos Valdybos sąstatas. Mokytojų suvažiavime (kuriame dalyvavo tik apie 60 žmonių) trečdalis dalyvių balsavo už kultūrininkus, dalis mokytojų balsavo už dešiniuosius, reikia manyti, grynai praktiškais profesiniais sumetimais, tikėdamiesi, kad jiems daugiau naudos padarys tie vilniškiai mokytojai, kurie stovi dabar prie visuomenės lovio ir tik be abejo nežymi dalis mokytojų balsavo grynai partiškais sumetimais, būdami suagituoti labai energingai susirinkime veikusio, 1926 metais pabėgusio iš N. Lietuvos, žinomo krikdemo agitatoriaus mokytojo V., kuris kitą dieną viename jaunimo susirinkime (liudytojai, reikalui esant, galės būti išvardyti) pavadino Lietuvos prezidentą A. Smetoną „bolševiku“ ir tik vienam skautui užsimojus atsiėmė savo žodį.

Taip pat visai maža atatinka tikrenybę visa tai, kas antrajame „Vilniaus Rytojaus“ numeryje parašyta apie įvykį klube Naujų Metų naktį. Jau pats faktas to įvykio aprašymo spaudoj yra grynai partyvinis. Ne tiesa yra, kad p. R. Mackevičius d-ro Alseikos paklaustas į ką jis savo žodžius taikė, kalbėdamas, jog vienybės negali būti, nes mūsų tarpe yra lietuvybės spekuliantų, jogailų (išgamų, išdavikų prasmėj), būk nieko neatsakęs, atsakymas buvo *„į visus“*. Iš to, ką po įvykio pasakė d-ras Alseika, aišku, jog jis veiksmu reaguoti nenorėjo, reagavo taip impulso pastumtas del skaudžiai įžeistos jo ir visų lietuvių garbės. Jokių nekultūringų muštynių ir kumščiavimosi nebuvo. Nors p. M. po įvykio ir pasisakė, būk jis tų žodžių netaikęs į d-rą Alseiką, o d-ras Šl. speliojo, ar jis nebus taikęs į kai kuriuos dešiniuosius veikėjus, bet didelės susirinkusiųjų daugumos įspudis buvo (kaip ir vėliau paaiškėjo iš pasikalbėjimų), kad p. M. nors pats prieš metus nebuvo nusistatęs prieš „Kultūrą“, taikė į „kultūrininkus“, ypač gi „Kultūros“ pirmininką d-ra Alseiką. P. M. negalėjo gi tų „žodžių“ taikinti į dešiniuosius su kuriais dabar bendradarbiauja, negalėjo turėti galvoj Plečkaičio ir jo šalinininkų, nes nieks nei klube, nei niekur kitur apie vienybę su jais nėra kalbėjęs, kalbėta buvo apie vienybę su kultūrininkais. P. M. davęs atsakymą „į visus“ įžeidė visus lietuvius, nes, jeigu pasak jo mūsų tarpe būtų daug išgamų, tai lietuvių tauta neverta būtų ir kultūringos tautos vardo. „Vilniaus Rytojus“ išpūsdamas tą įvykį spaudoj p. M. garbės be abejo ne tik nesuteikė, bet labai sumažino, mes tam jaunam plunksnos darbuotojui garbės atimti nenorime, reikalinga tik būtų, kad jis pirmiau nei kitus teisti ir smerkti (savo laiku smarkiai yra puolęs spaudoj ir dabartinius savo globėjus) daugiau išsilavintų, galop įsigytų nusistatymo, įsigytų gyvenimo prityrimo ir tik po to kitus kritikuotų, bet ir tai atsargiai.

Kad tokie įvykiai daugiau mūsų gyvenime nepasikartotų ir p. R. Mackevičius gautų pilną satisfakciją, reikalinga, kad būtų išsklaidinta nuo 1928 metų sudrumsta mūsų gyvenimo atmosfera. Tik tiesos ir teisybės žodžiais turime vieni su kitais susirinkimuose ir spaudoj kalbėtis.

Redakcijos atsakymai.

Perkūnui. Viena sunaudojom antros nesunaudosim, panašią talpinam. Ačiū.

Juozui. Sunaudosim. Prašom rašinėti daugiau.

Vorui. Dedame. Nemirškit.

Vietiniui. Sunaudosim.

Akmeniui. Sunaudosim.

„Aižalos“ valdybai. Šiame numeryje netalpiname, per vėlai gautas. Apsvarščius šį dalyką, gal patalpiusim sekančiam.

PADĖKA.

Lietuvių Darbininkų Kooperativui ir visiems tiems, kas paaukojo pinigais d-ro J. Basanevičiaus vardo pradedamosios mokyklos makinių vakarėliui surengti, reiškiu širdingę padėką.

P. Tamulevičiūtė.
Mokyklos vedėja.

AUKOS.

Šių metų pradžioj d-ras D. Alseika yra gavęs iš p. P. Mikolainio (Brooklyne, Amerikoj) 163 dolerius aukų D-ro Basanavičiaus vardo mokyklai ir Mokslo Draugijai. Parelkšta širdinga padėka ir pasiųstas paklauslmas gerb. Mikolainiui, kaip tas aukas paskirstyti.

Leidėjas ir ats. redaktorius **Jonas Murinas.** „ZORZOS“ Spaustuvė, Vilniuje.